

AZ OLASZORSZÁGI INVÁZIÓ VALÓSÁGA

Scalea népesedési és közgazdasági érvelése a tömeges bevándorlás ellenében

DOI 10.35402/kek.2024.2.15

Összefoglalás

Daniele Scalea először 2019-ben Olaszországban megjelent kötete, a *Migráció – A populisták igaza* egy többnyire statisztikai és tudományos adatbázisokból összegyűjtött adatokra és forrásokra épülő írás, mely a populisták bevándorlásellenző „igazát” állítja szembe az „elit vagy a neomarxisták” bevándorlás párti érvelésével. Szemlénk célja az volt, hogy szintetizálja és átadja mindazon információkat, melyek a kihívó korszellem, a populizmus nagymértékű és idegen kultúrából kiinduló bevándorlást ellenző népesedési és gazdasági érveit mutatják be a kötetben, és differenciálják az uralkodó korszellem, a neomarxizmus elgondolásaitól. Ekként tanulmányunkban a bevándorlási vita központi kérdései és a rájuk adott populista válasz költség-haszon elemzése is körvonalazódtak, valamint megtudhattuk, hogy fogalmi szempontból nevezhető-e a napjainkban tapasztalt tömeges, Európát érintő bevándorlás „inváziónak”. Mindemellett megállapítottuk, hogy a szerző politikai filozófiai kitekintései csorbitják a kötet tudományos (vagy bizonyítékalapú) jellegét, miközben erősítik azt a politikai-kulturális polarizációt, melyet például a bevándorlás dilemmáinak a média által végső soron két szélsőséges nézetre, a „szolidaritás kontra faj- és idegengyűlöletre” való torzítása jelent. A szerző következtetése pedig az, hogy minden nép, beleértve az olasz és az európai népet, számára előnyös megoldásokat kell találni a bevándorlás tekintetében.

Kulcsszavak: bevándorlás, közgazdaságtan, népesedés, neomarxizmus, Olaszország, populizmus

Abstract

Daniele Scalea's book, *Immigration – The truth of the populists*, published for the first time in Italy in 2019, is a writing based on data and sources collected from larger statistical and scientific databases, which contrasts the anti-immigration “truth” of the populists with the pro-immigration argument of the “elite or the neo-Marxists”. The aim

of our review was to synthesize and convey all the demographic and economic arguments of the defiant zeitgeist, populism, against the large-scale immigration originating from foreign culture, and to differentiate them from the ideas of the prevailing zeitgeist, neo-Marxism. Thus, in our study, the central issues of the immigration debate and the cost-benefit analyses of the populist response to them were outlined, and it could be learnt whether, from a conceptual point of view, the mass immigration affecting Europe experienced today can be called an “invasion”. Nevertheless, the author's political philosophical outlook somewhat undermined the scientific (or evidence-based) nature of the volume and reinforced the political-cultural polarisation, which, for example, leads to two extreme views of immigration dilemmas, the “solidarity versus racism and xenophobia”, by the media's distortions. The author's conclusion is that solutions that are beneficial to everybody, including Italian and European people, have to be found in terms of immigration.

Keywords: demography, economics, immigration, Italy, neo-Marxism, populism

Bevezetés

2017-ben jelent meg Daniele Scalea *„Hogyan változtatja meg a bevándorlás az olasz demográfiát – statisztikák és előrejelzések”* című, alig tízoldalas tanulmánya, melyben arra a következtetésre jutott, hogy „még az évszázad vége előtt bekövetkezik, hogy az olasz etnikum kisebbségbe kerül a róla elnevezett országban. 2065-ben Olaszország nem olasz lakosságának aránya 40 százalék lesz, 2100-ig pedig ez az arány meghaladja az 50 százalékot” (Scalea 2023: 11). Ez a „dermesztő” felismerés ösztönözte arra a szerzőt, hogy adatai rendszeres frissítésével és a bevándorlás társadalmi-gazdasági-kulturális aspektusainak kibővítésével megírja a *„Migráció – A populisták igaza”* című könyvet, mely 2023 őszén jelent meg hazánkban (az eredeti 2019-ben jelent meg Olaszországban *„Immigrazione – Le ragioni dei populisti”* címmel). Bár a kötet pozitív kritikákat kapott – például a konzervatív olasz napilapoktól vagy az akkori

olasz kormány egyik tagjától –, a szerző úgy gondolja, hogy „Hiú ábránd lenne azonban azt mondanom, hogy sikerült megkongatnom a vészharangokat Olaszországban” (11. o.). Scalea szerint ugyanis a politika egyik oldalán állók elzárkóznak azoktól az érvelektől, melyek különböznek saját ideológiai meggyőződésüktől, a másik oldalán állók pedig elhitték vagy elhitették magukkal, hogy a konzervatív Salvini majd valóban megállítja az illegális bevándorlást. Ezzel szemben 2023 első hét hónapjában nyolcszor annyi illegális bevándorló lépett az olasz partokra, mint 2019-ben az egész év alatt.

Ennek oka Scalea szerint, hogy a bevándorlás egyfajta kultusznak örvend a nyugati világban (125. o.), ami nem egyenlő a bevándorlók iránti együttérzéssel, hanem sokkal inkább a marxista kultúra¹ – részben a gyarmatosító mültra építő – büntudatkeltéssel manipuláló újracsomagolásával, ami ezúttal nem egy társadalmi osztályt akar felforgatni, hanem egész nemzeteket és magát a nyugati kultúrát, hogy annak helyébe a multikulturalizmust helyezze. Ekképpen a bevándorlás a kortárs baloldal legfontosabb „tabuja” lett, mellyel valójában identitását és tagjait védelmezi a valóságtól (Collier 2013: 7-8). Ideológiájának középpontjában a Pierre-André Taguieff (2017) francia filozófus által megalkotott bevándorlaspártiság áll,

¹ Adriano Scianca, olasz filozófus rámutat, hogy ha a marxistáknak a proletariátus szenvedéseivel arra volt hivatott, hogy eltörölje az osztálykülönbségeket, akkor a posztmarxistáknak a bevándorlók egyetemes szenvedéseikkel arra hivatottak, hogy eltöröljék a népek közti határokat, s létrehozzák a teljes eggyéolvadást. Ezáltal „Mindenkinek, még azoknak is, akik nemzedékek óta egy területen élnek, úgy kell gondolnia magára, mint aki »kivonul«, mert az exodusban való létezés az emberi élet új formulája. Nem arról van szó, hogy ajtót nyitunk a másíknak, még kevésbé arról, hogy igyekszünk »integrálni« a másikat, azaz »olyanná tenni, mint mi magunk«. Arról van szó, hogy olyan ná váljunk, mint ő [...] abban az értelemben, hogy kultúra, identitás, gyökerek, származás nélkül kell megfelelnünk az ő lényének.” (2016: 45-46) Vagyis Scianca értelmezésében a bevándorlás csak egy eszköz a posztmarxista ideológia megvalósítására, mellyel a hagyományos rendet lerombolja, és az új embert megalkotja. Korábban a bolsevikok úgy gondoltak a Szovjetuniót alkotó nemzetiségek eltörlésével létrejövő embertípusra, mint aki mindig egyforma és teljes mértékben a kommunista hitvallás elkötelezettje. Ma – ehhez hasonlóan – a haladáspártiak elképzelései szerint Európa és végső soron a világ nemzeteinek eltörléséből fakadó embertípusnak sincsenek kulturális jellemzői vagy hovatartozása, mely révén „létrejön az a szélsőséges egyenlőség, amely mindig is lenyűgözte a baloldalt” (54. o.).

ami „a bevándorlást elkerülhetetlennek és feltétlenül jónak tartja”. Retorikájának stratégiája mindazok démonizálása, faj- és idegengyűlölettel (rasszizmussal és xenofóbiával) való megbélyegzése, akik e tabut vagy annak végső célját, a multikulturalizmust megkérdőjelezzik. Ahogy Sieferle írja (2017: 29): „*Azt állítják tehát, hogy tényleg léteznek olyan emberek, akiknek valami bajuk van a külföldiekkel csak azért, mert idegenek, akik utálják a holland turistákat, az amerikai vendégprofesszorokat, a japán ösztöndíjasokat és a kínai üzletembereket! [...] Ez ám a dicséretes felfogás: az illegális bevándorlók elleni fellépést egyenlővé tesszük az »idegenek« elleni fellépéssel, és mivel ez utóbbi teljesen abszurd, abszurdnak láttatja a bevándorlók elutasítását is.*”

Scalea (2023: 144) úgy látja, hogy a neomarxizmus a (színes bőrű) bevándorlókat mint elnyomottak, történelmi áldozatok csoportját állítja szembe a befogadók, pontosabban a fehér faj elnyomó, hóhér csoportjával (Scalea 2023: 144). E csoportok közt nincs átjárás, minthogy a bőrszínét vagy a faji származását eddig még senkinek sem sikerült megváltoztatnia. Ezen az azonosításon túl azonban bármit is tesz az elnyomott csoport tagja – akár a legsúlyosabb bűncselekményeket is követi el –, áldozat marad, sőt bűnét nem a szabad akaratának, hanem a társadalmi igazságtalanságnak tudják be; míg bármit is tesz az elnyomó csoport tagja – például valamennyi bevándorlót befogadja otthonába –, hóhér marad. Ennek bizonyítására – és a közvélemény befolyásolására – Scalea szerint a hírműsorokban a bevándorlókat „mindig egyszerű és szelíd lények”-ként mutatják be, akik a körülmények áldozatai, és csak segítségre szorulnak; és azt állítják, hogy „minél inkább tömeges és invazív a migráció, annál kedvezőbb hatásokkal jár” (16. o.).

Ekképpen a jelen szemle célja, hogy szintetizálja mindazon adatokat, melyeket Scalea a statisztikai és tudományos adatbázisokból gyűjtött össze eme érvelések ellenében, s hogy megnézzék, azok alapján vajon mennyiben lehet elfogadottnak tekinteni a – már szinte alapvetésként értelmezett és közgondolkodásba beépült – következő demográfiai és közgazdaságtani állításokat:

- a) a bevándorlók szükségesek az európai népesség fenntartásához:
  - a. a bevándorlók menekültek;
  - b. a bevándorlók többnyire nők és gyerekek;
  - c. a bevándorlók csak elenyésző százalékát teszik a ki az európai társadalmaknak;

E bevezetőből is láthatjuk, hogy Scalea kötetete nem egy szépirodalmi mű, hanem egy többnyire statisztikai és tudományos adatbázisokból

összegyűjtött adatokra és forrásokra épülő érvelés, mely a populisták bevándorlásellenző „igazát” állítja szembe az „elit vagy a neomarxisták” bevándorlás párti érvelésével, mely – a kötete alapján, leegyszerűsítve – az Európába érkező bevándorlók menekültekkel való azonosítását, és az európai népesség és gazdaság fenntartásához és működéséhez szükséges nagymértékű bevándorlásösztönzést jelenti. Két politikai filozófia, két korszellem szembenállását tükrözi a könyv a bevándorlás demográfiai és közgazdasági kérdéseiben, melyre a szerző többször explicit ki is tér. Ekképpen a szemle célja, hogy szintetizálja és átadja mindazon információkat, melyek a kihívó korszellem, a populizmus nagymértékű és idegen kultúrából kiinduló bevándorlást ellenző népesedési és gazdasági érveit mutatják be a kötetben – lévén, hogy e mű alapvetően a „populisták igazát”-t hivatott megfogalmazni –, és differenciálják az uralkodó korszellem, a neomarxizmus elgondolásaitól.

Demográfiai kérdések

Népesedés, bevándorlás, invázió

A 20. század beköszönte óta a világ népességében az európai népesség aránya egyre csökkenni, az afrikai pedig növekedni kezdett – ez utóbbi részben a nyugati orvostudomány és mezőgazdasági technikák fejlődésének és afrikai bevezetésének tudható be –, így jelenleg a világ népességének 62,7 százaléka ázsiai, 16 százaléka afrikai, 7,8 százaléka közép- és észak-amerikai, 7,4 százaléka európai, 5,7 százaléka dél-amerikai, 0,4 százaléka óceániai. Az ENSZ 2017-es előrejelzései alapján ez a trend erősödni fog, és az európai népesség stagnál vagy csökken, az afrikai pedig rohamosan tovább nő majd, sőt, a század végéig bekövetkező, több mint hárommilliárd fős világnépesség-növekedés 90 százalékát teszi ki. Ekképpen Afrika lesz a legsűrűbben lakott földrész nagyjából 872 fő per km²-rel, ami a jelenlegi olasz népsűrűség négyszerese. Nigériában például 1950 óta már ötszörösére nőtt a népesség, így ma 186 millió lakosa van az országnak, és a nők több mint öt gyermeket szülnek. 1961–2016 között a népsűrűség növekedése a szubszaharai Afrikában 340 százalék, a Közel-Keleten és Észak-Afrikában 290 százalék, az Európai Unióban 23,5 százalék volt; miközben ugyanezen időszak alatt a megművelhető földterület világszerte 45,9 százalékkal csökkent (szubszaharai Afrikában 61,4, a Közel-Keleten és Észak-Afrikában 71,1 százalékkal). Így bár ekkor a szubszaharai Afrika

háromszorosára növelte az élelemisztertermelési mutatójának (Food Production Indexének) értékét, a népessége majdnem megnégyszereződött (Scalea 2023: 27-31).

Ez pedig, azaz az afrikai országok fejlődése – paradox módon – ahelyett, hogy maradásra kész tetné hazájukban az afrikaiakat, inkább hozzájárult a kontinensről való kivándorlás rohamos növekedéséhez. Az 1980-as évek óta ugyanis a fejlett és fejletlen országok közti gazdasági-jóléti szakadék lassan, de folyamatosan csökkent – ami nem kis részben a fejlett országok által a fejletleneknek nyújtott fejlesztési segélyeknek tudható be. Az életminőség javulásával azonban a gazdagabb élet iránti várakozások gyorsabban nőttek a fejletlen régiókban, s így az elégedetlenség is, ami kivándorlásra ösztönözte az embereket – vagyis a fejlesztési segélyekkel Európa is serkentette a migrációs hullámot. Ezért tehát nem meglepő, hogy a harmadik világ fejlődésével párhuzamosan nőtt a bevándorlás Európába, és ez fordítva is igaz, vagyis amikor Afrika szegényebb volt, mérsékelt volt a migrációs nyomás. Ma azonban egész családok gyűjtik össze a pénzt arra – befektetés gyanánt –, hogy valamelyik rokonukat egy gazdagabb országba küldjék. Ahhoz azonban, hogy a bevándorlók anyagi helyzete javuljon, a befogadó ország társadalmi ranglétrájának legalsó fokára kell állniuk, ami bár újabb elégedetlenséget szül bennük, továbbvándorlással nem, hanem politikai tiltakozással és aktivizmussal tudják levezetni (Sieferle 2017: 11-16).

Ekképpen csak 2021-ben az Európai Unióba érkező nem uniós regisztrált személyek száma 2,3 millió fő volt, így 2022-re már összesen majdnem 24 millió nem uniós személy élt a tagállamok területén, akik a teljes népességnek már kb. 5 százalékát tették ki. Ekkor az Olaszországban élő külföldiek fele afrikai, ázsiai, amerikai és óceániai volt, és minden ötödik olaszországi újszülött külföldi anyától származott – Ausztriában, Belgiumban, Svájcban és Németországban kb. minden harmadik. A menedékkérők többsége afrikai, számuk 2013-ban rohamos növekedésnek indult, mely részben a líbiai polgárháborúnak is betudható. Ugyanakkor azóta a menedéket kérő líbiaiak száma minimális – főként nigériaiak, gambiaiak, szenegáliak, eritreaiak, elefántcsontpartiak, Maliból származók, guineaiak és ghánaiak regisztrálnak –, mely arra utal, hogy a nagyszámú afrikai beáramlás oka elsősorban a demográfiai robbanás – csak a nigériaiak az afrikai menedékkérők 31 százalékát, az összes menedékkérő 22 százalékát teszik ki (Scalea 2023: 27-37). A nemek megoszlása tekintetében elmondható, hogy 2017-ben a nem uniós polgárok

tartózkodási engedélyeinek 60 százalékát férfiak kapták, de ebbe a számba a kelet-európai és amerikai bevándorlók is beletartoznak. Olaszországban ez évben menedékjogot vagy humanitárius védelmet kérők 86 százaléka férfi volt (nigériaiak 67, pakisztániak 78, bangladesiek 80, ghánaiak 81, szenegáliak 84 százaléka), és több mint háromnegyede felnőtt. Tehát a bevándorlók többségét nem nők és gyerekek teszik ki, – hangsúlyozza Scalea – ahogyan a média beállítja, és így is sok köztük az állkiskorú² (110-111. o.).

Az Olasz Statisztikai Hivatal számításai szerint 2065-ig további 14,4 millió bevándorló érkezik Olaszországba, akik – az elhalálozásokat figyelembe véve – további 2,5 millió gyermeket hoznak a világra, ami 16,9 millió embert jelent. Ők a már honosított, Olaszországban lakó bevándorlókkal és leszármazottjaikkal együtt nagyjából 22,3 millió főt tesznek majd ki 2065-ben, azaz a (várhatóan) 53,7 milliós olasz népesség 41,5 százalékát – miközben 2001-ben a külföldi lakosok aránya még csak 1 százalék volt az országban, tehát a bevándorlók száma és olasz lakosságon belüli aránya rohamosan nőtt az elmúlt húsz évben. Mindez úgy történik, hogy etnikai gettók jönnek létre a félszigeten, hiszen zárt, homogén, származás szerinti tömbök alakulnak, melyek az olasz társadalomba csak kevéssé integrálódnak. (Az előrejelzések szerint Nagy-Britanniában ugyancsak 2065-re az ország többsége már nem lesz brit származású; Németországban 2050-re a népesség egyötöde lesz külföldi, melyen felül értendők a honosítottak, a másodgenerációs bevándorlók és a *ius soli* hatálya alá esők.)³ (37-41. o.) Ezek az etnikai-kulturális tömbök pedig, ahelyett hogy megerősítenék vagy felértékelnék

az európai kultúrát, kiszorítják azt a kontinensről: vagyis „Európa nem a saját lakosai közé fogadja az újonnan érkezőket, hanem helyet csinál nekik” (Caldwell 2010: 17).

Az ilyen nagymértékű, kulturális és faji szempontból eltérő embertömegekkel történő elárasztás nevezhető invázióknak, azaz hódításnak is, de csakis a szó szoros értelmében, ahol a „vadere” (jönni-menni) és az „in” (befejele) együttesen a kontinensen kívülről érkezők nagyszámú „bejövétel”-ét jelenti – ehhez hasonlóan, a barbár „inváziókat” sem minden esetben övezte erőszakos cselekmény (Scalea 2023: 45-6). Sőt, Adriano Scianca (2016: 25-6), olasz filozófus szerint az európaiak öngyarmatosítását figyelhetjük meg, ahol az idegen konkvisztádorok helyett a hódítók seregeinek élére őshonos tiszték állnak.

Olasz partraszállások, migránsok, menekültek

Jóllehet, Marco Minniti (2016–2018), majd Matteo Salvini (2018–2019) belügyminiszterségével átmenetileg csökkent az illegális partra szállások – tehát kizárólag a tenger felől érkezők – száma Olaszországban, 181 ezerről (2016) 23 ezerre (2018), ezt követően azonban újra jelentősen megnőtt, még a Covid alatt sem csökkent 175 ezer alá (Scalea 2023: 39). Ennek oka többek közt a visszaküldés tilalmának elvében (Genfi Egyezmény 33. cikkelye in Scalea 2023: 114) keresendő, miszerint egy menekült sem küldhető vissza „azon ország területének határára, ahol élete vagy szabadsága faji, vallási okokból, nemzeti hovatartozása miatt, vagy abból az okból van veszélyeztetve, hogy bizonyos társadalmi csoporthoz tartozik, vagy bizonyos politikai véleményt vall.” Ez azt jelenti a gyakorlatban, hogy bármely hajótörött és illegális partraszálló automatikusan jogosult menedékjogot kérni Olaszországban, sőt, azok is, akiket az olasz hajók fognak el a tengeren. Ráadásul, az Emberi Jogok Európai Bírósága (amelynek Olaszország 1950 óta tagja) 2012-es döntése értelmében az olasz haditengerészet vagy parti őrség nem küldheti vissza az elfogott migránsokat abba a kikötőbe, ahonnan elindultak. Vagyis a keresztényi szolidaritás jogilag kikényszerített aktszá vált, s addig kell ennek a rengeteg embernek – sokszor illegális bevándorlónak – az ellátását az államnak – vagyis az adófizetőknek – biztosítani, amíg a bevándorló politikai menedékjogi kérelmét elbírálják, mely hónapokba vagy évekre telhet. Az emberkereskedők pedig – írja Scalea, 117. o.

² Egyre több bevándorló él vissza (Scalea 2023: 119-122) az 1989-es, *A gyermekek jogairól szóló egyezményről*, mely alapján a gyermekek a világ szinte valamennyi államában (kivéve például az egyezményt nem ratifikáló Egyesült Államokban) különleges védelmet élveznek. Ennek megfelelően rengeteg olyan külföldi érkezett az Európai Unióba, aki kiskorúnak adta ki magát, ám nem tudta (vagy akarta) dokumentummal igazolni a kiletét (életkorát), és állítólag szülő vagy felnőtt hozzátartozó nélkül jött. Mivel azonban sokuk ránézésre és orvosi vizsgálatok alapján is „túlkoros”-nak bizonyult az általa bevallott életkorhoz, Svédországban, az Egyesült Királyságban, Németországban és Dániában az esetek kivizsgálása megkezdődött.

³ Scalea megjegyzi, hogy Franciaországban tilos az etnikumra vonatkozó adatok gyűjtése. Erről a 2007-es francia alkotmány 1. cikkelye rendelkezik, mely tiltja (1) a személyek faji vagy etnikai származására közvetlenül vagy közvetve utaló személyes jellegű adatok kezelését; (2) a faji vagy vallási változók bevezetését az adminisztratív nyilvántartásokba (Insee 2016).

– „akár akaratok ellenére is hajózásra kényszerítik a bevándorlókat”, és szándékosan idézik elő a hajótöréseket és a tengeri tragédiákat, hogy a közvéleményben keltett együttérzés és felháborodás révén meggyőzzék az európaiakat a parttól partig történő szállítás szükségességéről, az afrikaiakat pedig az út megtételének sikeréről. Erről a Frontex (az Európai Unió határőrizeti ügynöksége in Scalea 2023: 115-116) úgy fogalmaz 2017-es jelentésében, hogy „a közép-mediterrán térségben a SAR-műveletekben részt vevő valamennyi fél akaratlanul is segíti a bűnözőket, hogy minél nagyobb hatékonysággal és kisebb költséggel ériék el a céljukat, s ez meg is erősíti a csempészek üzleti modelljét. [...] a migránsok és menekültek – az előttük járók sikerein felbátorodva – azért vállalkoznak a veszélyes átkelésre, mert tisztában vannak vele és számítanak is arra, hogy humanitárius segítséget fognak kapni ahhoz, hogy az EU-ba jussanak”.

Emellett a véleményformálók és a média által a líbiai migránstáborokban tapasztalt „visszaélések és rossz bánásmód” is arra buzdítják a közvéleményt, hogy támogassa az afrikaiak tengeri érkezését. Líbia a Kadhafi-rezsim előtt prosperáló, olajban gazdag országgént több százezer külföldinek biztosított munkát, így az afrikai bevándorlók közkedvelt célországa volt. Ezért nem meglepő, hogy a Nemzetközi Migrációs Szervezet 2017-es jelentése (118. o.) szerint az ott tartózkodó bevándorlók 58 százalékának a tervezett végső célállomása valójában Líbia volt, ahonnan tehát kimenekítésük vagy befogadásuk nem lenne logikus. Ezen ország eléréséig ráadásul – hangsúlyozza Scalea – több biztonságos országon is áthaladnak általában a vándorló afrikaiak, vagyis ezek közül bármelyikben kaphatnának menedéj jogot – ha kérnének. Ezzel szemben önként továbbvándorolnak Európába, mely a szerző szerint azt igazolja, hogy a motivációjuk elsősorban gazdasági.

Közgazdasági kérdések

*Bruttó hazai termék, gazdasági teljesítmény,
termelékenység*

Scalea a nagymértékű bevándorlás gazdasági hatásainak vizsgálatához sorra vett több vonatkozó közgazdasági elméletet, mint például a standard elméletet vagy a piaci (tökéletes gazdasági) önszabályozás elvét, és arra a következtetésre jutott, hogy ha a bevándorlás a termelési tényezőket – értsd

bevándorlókat – oda is irányítja, ahol azok – ők – a lehető leghatékonyabban tudnak termelni – értsd fejlett országokban –, a határtermelékenység ki mondja, hogy (ezeken a helyeken) minden egyes új tényező – bevándorló – termelésbe való bevonásával addig csökken az előállított többlet mennyisége, amíg nulla nem lesz (Scalea 2023: 47-9). Az pedig szerinte nem elmélet kérdése, hanem közgazdasági tény, hogy a tömeges bevándorlás – legalább egyes ágazatokban – csökkenti a munkaerőköltségeket, s ezáltal az őshonos munkavállalók bérét is, miközben ráadásul az ágazat innovációs fejlődését is rontja (a munkáltatót az olcsó foglalkoztatás nem ösztönzi technológiai fejlesztésekre, 54. o.). Pedig az innováció serkenthetné a termelékenységet és ezáltal a jólétet is Európában. Ezzel szemben, a fogyasztói oldalon áll a GDP-növekedés kérdése, mellyel kapcsolatban a szerző Robert Rowthorn cambridge-i professzort idézi, mikor megállapítja, hogy a bevándorlással természetesen nő az országban fogyasztott javak és szolgáltatások mennyisége, azonban „a jövedelem növekedése kimerül annyiban, amennyit a termelésben ténylegesen résztvevő bevándorlók maguknak megtermelnek” (63. o.). Ez abból is adódik, hogy a bevándorlással együtt nő a népesség, a zsúfoltság, a közjavak és -szolgáltatások kihasználtsága (például utak, iskolák, kórházak, szociális lakások stb.), melyeknek költséges a fenntartása, de még inkább a felújítása.

Az iparra épülő gazdaságokban az emberek a sűrűbben lakott területek felé áramolnak – például, hogy dolgozzanak –, mely területeken az erőforrások egyre szűkösebbé válnak a túlnépesedés következtében.⁴ A túlnépesedés tehát (és az erőforrások szűkössége) ugyancsak visszaveti a gazdasági és jóléti

⁴ Scalea explicit módon utal Ricardo és Malthus túlnépesedéssel kapcsolatos elképzeléseire, ugyanakkor Malthus volt az, aki elsőként foglalkozott kimerítően a népesedéssel, és megalkotta a népesedés törvényét. Erről és Malthus elméletének máig tartó tudományos hatásáról, benne Ricardoval folytatott eszmecserejéről lásd: Almadi (2023).

növekedést (50-51. o.), mégis ma itt tartunk⁵. Pedig Európának egészen a középkor óta sikerült elkerülnie ezt az állapotot, amikor is – más földrészekről eltérően – már a születésszabályozás korai formáját gyakorolták, s így lehetett magasabb egy főre jutó jövedelmet biztosítani a lakosoknak, pénzt fektetni a gyermekek oktatásába, és „egy kézben tartani” (nem elaprózni) a földet és az örökséget (55. o.). Ez a kedvező demográfia tette lehetővé, hogy Európa elsőként lépjen az újkorba a technológia és a termelékenység robbanásszerű fejlődésével.⁶ Ezzel szemben ma hiába stagnál vagy csökken az európai népességszám, a Nyugat – ahelyett, hogy kihasználná ennek előnyeit (az egy főre jutó nagyobb erőforrásokat és oktatási lehetőségeket) – embereket importál, akikkel fenntartja a túlnépesedés állapotát.

Scalea ezeken felül bemutatja azokat az elméleteket is, melyeket a közgazdaságtan más tudományágakból átvett a bevándorlás hasznainak alátámasztására:

- A sokszínűség munkára, termelékenységre gyakorolt hatásának kutatásával a szociálpszichológiában honos *szociális identitás elmélete* foglalkozik (51-52. o.). E szerint azonban mindenki hajlamos arra, hogy „bizonyos csoportok tagjaként azonosítsa magát”, s ezzel együtt megkülönböztesse magát azoktól a csoportoktól, melyeknek nem a tagja. Ekképpen a sokszínűség csökkenti a közösségben az összetartást és a kommunikációt, és negatív hatással van a termelékenységre. Sőt, az új ötletek kigondolására is (lásd például Harvey 2013; Chamorro-Premuzic 2017), ezt támasztja alá a Globális Innovációs Index rangsorolása is, melyben a 20 leginkább innovatív ország közt 7 etnikailag a legkevésbé sem sokszínű ország szerepel (a 20 etnikailag leginkább sokszínű

országból egy sem szerepel a top 20-ban, 53. o.).

- A bevándorlás gazdaságra gyakorolt hatásainak kutatásával a politológiában honos *társadalmi tőke elméletét*⁷ használta fel Paul Collier közgazdász (2013). E szerint a modern gazdaságok megfelelő működésének feltétele, hogy a társadalom tagjai (és rétegei) odafigyeljenek egymásra és megbecsüljék egymást – ekképpen készek az együttműködésre és egymás megsegítésére. Azonban a bevándorlók arányának növekedésével csökken a társadalom tagjai közti bizalom és ezáltal az együttműködés, ami károsítja a gazdaságot és végső soron romba dönti a társadalmat. S míg a gazdag országok társadalmában a kölcsönös odafigyelés nemzeti szinten van jelen, addig a szegény országokban klán szinten – mely utóbbi felfogást viszik magukkal például az afrikai bevándorlók a befogadó országba. Ezen az attitűdön azonban a befogadást követően sem változtatnak a bevándorlók, hiszen az integráció (vagy a bizalom) hiánya a saját gazdasági teljesítményüket és jólétüket nem veszélyezteti, csak a befogadó társadalmát. (Az európai gazdaság ráadásul jobban ki van téve az állampolgárok kölcsönös gondoskodásának, ezért jobban meg is sínyli a nagymértékű bevándorlást, a társadalom felbomlását.) S mivel a bevándorló magasabb jövedelme nem pusztán munkájának, hanem – a standard elméletre utalván – a befogadó ország – évszázados vagy -ezredes erőfeszítéseiből fakadó – fejlettségéből adódó jobb termelékenységének is a következménye, ezért Collier szerint nemcsak gazdasági, hanem erkölcsi szempontból is megkövetelhető a bevándorlóktól, hogy integrálódjanak. „Erkölcseleg jogos tehát megkövetelni, hogy vegye át a kultúránkat az a bevándorló, aki azért jön, hogy élvezze azokat a közjavakat, amelyeket ez a kultúra hozott

⁵ A bevándorláshoz hasonlóan a túlnépesedésről is megszlanak a nézetek. Akadnak, akik nem látják az erőforrásokat korlátosnak a népességnövekedés függvényében sem, például korábban Simon (1981) vagy napjainkban Kallis (2019), akik az újrahaznosításra / helyettesítők feltalálására vagy az egyéni fogyasztás-csökkentésre helyeznék a hangsúlyt. Akadnak, akik rendre felhívják kutatásaikkal a figyelmet a „növekedés határait”, ekképpen az erőforrások szűkösségére, például Meadows és szerzőtársai (1972, 1992, 2004) a Római Klubból. A túlnépesedési vitáról lásd: Almadi (2023).

⁶ A technológia jelenkori fejlődéséről, az innovációról és az ipar 4.0-ról lásd: Endrődi-Kovács – Stukovszky (2022) és Endrődi-Kovács – Nagy (2022).

⁷ A társadalmi tőke elmélete Robert D. Putnam névéhez fűződik, aki a csoportokat összetartó és hatékonyra tevő tényezők közt a kollektív identitást, a kölcsönös bizalmat, a közös értékeket és normákat és az együttműködési készséget vizsgálta. Következtetése szerint „a társadalmi tőke kialakulásában és megerősítésében kulcsszerepet játszik a személyközi kapcsolatok hálózata” (Scalea 2023: 57).

létre” (Scalea 2023: 60). Ezzel szemben a Nyugat az európai őshonosok helyett ma a bevándorlók identitása és kultúrája iránti ünneplésre buzdít, mellyel őket egy olyan exkluzív társadalmi tőke létrehozására ösztönzi, melybe az őshonosok nem kapcsolódhatnak be. Ebből kifolyólag ők ma egy szélesebb társadalmi hálóra támaszkodhatnak, mint az őshonosok.

Scalea összességében elmondja, hogy a bevándorlás gazdaságra gyakorolt pozitív hatásaira vonatkozó bármely állítás pusztán „feltételezés”, ahogyan azt George Jesús Borjas, a Harvard Egyetem professzora, a téma legnagyobb szaktekintélye megállapította (Borjas 2018: 337). És rávilágított, hogy valójában ennek ellenkezőjéről állnak rendelkezésre tapasztalati adatok és számítások. Például az 1960-as és ’70-es években az Egyesült Államokba bevándorlók – azáltal, hogy kevesebb adót fizettek és több juttatásban részesültek, mint jobban képzett társaik más országokban – hosszú távon gyengítették a gazdaság versenyképességét (Borjas 1990). Így végeredményben nem annak nőtt a valószínűsége, hogy ők vagy leszármazottjaik jobban fizető állásokhoz jutnak, hanem annak, hogy szociális juttatásokban részesülnek.

Foglalkoztatás, munkaerő-kereslet és -kínálat

A már említett standard elmélet szerint a bevándorlás növeli a munkaerő-kínálatot a fogadó országban, mely átmenetileg a fizetések csökkenéséhez vezet. Ám mivel ez a tőkés bevételének növekedését eredményezi, akik munkaerő iránti kereslete ezáltal nő, ez a folyamat idővel visszaemeli a fizetéseket a kezdeti szintre. Ennél azonban a valóság jóval összetettebb. Például Rowthorn (2015: 20) szerint a bevándorlás akkor hat pozitívan a foglalkoztatottságra, ha egyfelől már lezárult a bevándorlási hullám, és ha másfelől a gazdaság épp növekvő pályán van. Ezt támasztja alá az egyik brit tanulmány is, miszerint recesszió idején „minden 100 újonnan érkező bevándorlóra 30 olyan őshonos jut, aki elveszíti a munkáját” (UK Migration Advisory Committee 2012). Ez nem véletlen, hiszen Európába többnyire alacsonyan képzett bevándorlók érkeznek, Olaszországban például 10 bevándorlóból 8-at alkalmaznak alap- vagy középfokú végzettséget igénylő munkakörökben, miközben az őshonosok esetében szintén nem keveset, 10-ből 6-ot. Vagyis a kevésbé képzett olaszoknak versenyezniük kell az újonnan

érkezőkkel a munkahelyekért (Scalea 2023: 67).

Scalea úgy találja, hogy sokan érvelnek azzal a befogadás mellett, hogy a bevándorlók olyan munkákat vállalnak el, amelyeket az (európaiak) olaszok már nem akarnak elvégezni. Rowthorn (2015: 20) szerint azonban ez tévhit: „nagyon kevés olyan munka van, amelyet egy őshonos a körülményektől függetlenül semmi pénzért nem lenne hajlandó elvégezni”, vagyis nem a munkát utasítja vissza (ha egyáltalán megteheti), hanem az alacsony vagy csökkenő fizetést és a romló munkakörülményeket. A piacgazdaságban a tőkésnek (munkaadónak) a munkaerőhöz kellene igazítania a béreket, és csak ott kellene külföldit alkalmaznia, ahol a helyiek már nem elérhetők (mennyiségben vagy kompetenciában). A valóságban azonban a tömeges bevándorlással, a munkaerőkínálat-növekedéssel a bérek csökkennek, amikor a tőkés inkább az alacsonyabb bérigényű külföldi munkaerőt választják (Scalea 2023: 68-69). Vagyis az őshonosok megélhetése az alacsonyabb képzettséget igénylő szakmák és pozíciók esetén veszélybe kerül. Ezzel szemben a magas pozíciókat birtoklók (politikai és üzleti vezetők) egyre nagyobb profitot halmoznak fel az olcsóbb munkaerőnek hála, ezért nem véletlen, hogy érdekeiknek megfelelően a befogadás mellett érvelnek. Vagyis a különböző társadalmi rétegek eltérően élik meg a bevándorlás foglalkoztatásra mért hatásait.⁸

Abban az esetben pedig, ha igaz volna az állítás, miszerint a bevándorlókra azért van szükség, mert az őshonosok bizonyos munkákat egyszerűen nem hajlandók elvégezni, akkor Scalea szerint az azt is jelentené egyben, hogy az ő gazdasági asszimilációjuk – tehát számukra az őshonosokéval azonos fizetés és jólét biztosítása – valójában előnytelen a befogadó országra vagy annak tőkéseire nézve. Ebből kifolyólag pedig az ő bérüket mindig egy, az őshonosokénál alacsonyabb szinten, őket magukat pedig szándékosan alárendelt helyzetben, szegénységben kellene tartani – mert ha nem így lenne, ha egyenlő jólétet biztosítanának nekik, akkor idővel ők is visszautasítanák azokat a munkákat, amelyeket az őshonosok korábban nem akartak elvállalni –, vagy folyamatosan új bevándorlókat kellene importálni – akik megint csak hajlandók lennének alacsonyabb bérért olyan munkákat elvégezni, mint amelyeket az országban élők nem (69-70. o.).

Ezek a dilemmák azonban Scalea szemében azért is feltételesek, mert a jelenlegi gazdasági modellben sokkal kevésbé van szükség alacsonyan

⁸ Erről bővebben lásd például: Borjas (2017).

képzett munkaerőre, mint korábban, mely tendencia Blangiardo és szerzőtársai szerint (2017: 44) csak erősödni fog a rohamos technológiai fejlődés következtében: nem telik tizenöt évbe, és a fizikai munkások felét felváltják a robotok (Muro et al. 2019). Vagyis az alacsonyan képzett őshonos munkaerőnek az automatizációval is fel kell vennie a versenyt, ezért fontos lenne, hogy elsősorban számukra biztosítsa az állam a munkahelyet és a túlélés eszközeit (Scalea 2023: 85). Mindazonáltal az európai demográfia alakulása, a születésszám csökkenése Sieferle (2017: 21-25) szerint az „automatizált termeléshez való evolúciós alkalmazkodási folyamat” része – annak ellenére, hogy sokan a nyugati demográfia válságáról beszélnek, melyet (részint) bevándorlással akarnak gyógyítani. Pedig ha megnézzük, a fejlett társadalmak korfája tükrözi a termelékenység maximalására való törekvést, azt hogy sokan megélik az idős kort, hogy az egyénbe többet fektetnek be, például magasabb szintű oktatással. Ezzel szemben a fejletlen államok elmaradottnak tekinthető korfája azt mutatja, hogy sokan meg sem élik a felnőttkort, nemhogy szerencsésen megöregednének.

Az ezt, tehát a bevándorlás foglalkoztatásra mért hatásait vizsgáló kutatások közt Scalea túlnyomórészt olyanokat talált, melyek kedvezőtlen hatásokat tulajdonítanak a bevándorlásnak (2023: 71). Ezek közül két megállapítást emel ki:

- George Jesús Borjas (1999: 10-11): sok kutatás nem veszi figyelembe az őshonos munkavállalók mobilitását, pedig ha egy régióba sok bevándorló érkezik, akkor számos őshonos hagyja el a régiót, és máshol keres munkalehetőséget. Azok az állampolgárok pedig, akik ebbe a régióba akartak jönni dolgozni, végül nem teszik, mert érzik a telített munkaerőpiacot. Tehát összefüggés van a külföldi bevándorlás és az őshonosok országon belüli migrációja közt.
- Rolf Peter Sieferle (2017: 17-21): a tömeges bevándorlás óta „az állampolgárságból származó jövedelem” elvesztette az értékét, vagyis míg korábban attól (is) függött az emberek jövedelme hogy melyik országban élnek – értsd egy gazdag ország szegény embere jobban élt mint egy fejletlen ország gazdag embere –, addig most újra a társadalmi rétegek közötti olló nyílik Nyugaton, aminek következtében az ottani alsóbb osztályok tagjai elveszítik kiváltságos helyzetüket, és csak a tőkés és bizonyos szakképzett munkavállalók húznak hasznot az

olcsó munkaerő-kínálat megnövekedéséből az egyes ágazatokban. Mindeközben a társadalmi mobilitás egyre nehezebb: a szegények arra ítéltetnek, hogy életük végéig szegénységben éljenek; a gazdagok pedig arra, hogy haláluk napjáig gazdagok maradjanak. Ekképpen Sieferle szerint a néperdekét képviselő populisták tiltakozása a bevándorlás ellen gazdasági szempontból helytálló.

Jóléti állam, közjavak és -szolgáltatások

A jóléti állam – melyben élünk – célja, hogy a beszedett közpénzek révén garantált közjavak és -szolgáltatáson útján csökkentse, azaz kiegyenlítse a nemzeten belüli jövedelemkülönbségeket (Scalea 2023: 77). Scalea szerint ezt a jóléti állami koncepciót azonban már önmagában fenyegeti a tömeges beáramlás, hiszen ha feltételezzük, hogy a bevándorlás következtében a társadalmi háló fellazul és az egyes rétegek elidegenednek egymástól, akkor láthatjuk, hogy annak következtében a gazdagok kevésbé lesznek hajlandóak a szegényekről gondoskodni, jövedelmük egy részét elosztani köztük – lásd a társadalmi tőke elméletében, Collier 2013-as munkájában. A bevándorlóknak pedig a szociális juttatásokhoz való hozzáférése a befogadó országban töltött idővel párhuzamosan nő (Borjas 1999: 12), mely juttatásokat az adófizetők biztosítják, ekképpen nőnek a helyiek adóterhei (National Research Council 1997). Sőt, mivel a bevándorlók lakta területeken a lakásárak és a lakbérek is emelkednek (Saiz 2007), így azok az őshonosok, akik kénytelenek ingatlant bérelni, hátrányos helyzetbe kerülnek. Ebből kifolyólag pedig nő a szociális lakások iránti igény, mely iránti „versenyben” ugyancsak az őshonosok maradnak alul, hiszen ott az alacsonyabb fizetések alapján állapítják meg, hogy ki a rászoruló – s mint olvashattuk, a bevándorlók kevesebb pénzért vállalják el ugyanazt a munkát, mint az őshonosok. Ez a folyamat természetesen tovább nyitja a társadalmi rétegek közti ollót, hiszen a szegények vagyonszökkenését és a gazdagok vagyonnövekedését eredményezi. Ezért nem mindegy az sem, hogy a közpénzekből hány embert tart el az állam, és hány között osztja el a közjavakat és -szolgáltatásokat (Scalea 2023: 81-83). Ha több embert akar ugyanazon a szinten eltartani, mint a jelenlegi őshonos szegényebb réteget, akkor az államnak, de gyakorlatilag az adófizetőknek jobban a zsebükbe kell nyúlniuk, ha az őshonos szegényréteg mellett a bevándorlókat is támogatni akarják. Ez persze oda

vezet, hogy egyes szociális célkitűzések gazdaságilag fenntarthatatlanok lesznek, ezért le kell mondania az államnak róluk. Ekképpen Sieferle (2017: 21-25) szerint a *no border* (a határok nélküli) világ elkerülhetetlenül *no welfare* (jólét nélküli) is egyben, ahol a jogállam szociális háló nélkül működik.

A munkavállalási céllal érkező külföldiek tömeges beáramlása által biztosított átmeneti többletbevétel másik oldalán tehát az általuk támasztott többletkiadások vannak, mint például a népesség előregedése miatti megnövekedett nyugdíjköltségek (Collier 2013: 119). Olaszország nyugdíjrendszerében a bevándorlók saját jövőbeni nyugdíjuk kifizetéséhez járulnak hozzá az adók és járulékok befizetésével, nem a jelenlegi időszonások nyugdíjainak kifizetéséhez. Ez azt is jelenti, hogy a bevándorlók nyugdíjait is ki kell egyszer fizetni, ahogyan most az őshonos olaszokét.

De a nyugdíjak mellett sajnos a közbiztonság fenntartásának megnövekedett költségeire is gondolni kell – világít rá Scalea (2023: 91-93). Ugyanis tanulmányok már évtizedekkel ezelőtt kimutatták, hogy a bevándorlók körében magasabb a bűnözés aránya, mint az őshonosok körében. A börtönben raboskodó külföldiek aránya rendkívül magas:⁹ „Svájcban 74,3 százalék, Ausztriában 46,7 százalék, Belgiumban 42,3 százalék, Svédországban és Németországban mintegy 30 százalék”. Olaszországban bár a bevándorlók a lakosság 10 százalékát teszik ki csupán, a bűncselekmények – mint szándékos emberölés, szándékos testi sértés, szexuális erőszak, prostitúció, lopás, rablás, zsarolás, kábítószerek-kereskedelem, hivatalos személy elleni erőszak, bünszervezetben való részvétel – közel egynegyedéért felelősek (mely adat nem tartalmazza a második generációs, a már Olaszországban bevándorló háttérű lakosokat). Tehát hiába akart „munkaerőt” Európa, „emberek jöttek”.¹⁰ És ezzel együtt megjelentek a gettók és a terroristacselekmények száma is jelentősen nőtt a kontinensen (92-103. o.). A romló közbiztonságot azonban a nyugati elit tagjai

nem érzik, nem tapasztalják a bőrtükön, hiszen „úgy élnek saját országaikban, mintha külföldi turisták lennének: a migránsnegyedek közül csak a legjellegzetesebb, turistacsalogató városrészeket ismerik, miközben semmit sem látnak a gettókból és a társadalmi marginalizálódás igazi központjaiból” (Caldwell 2010: 99).

Scalea úgy látja tehát, hogy a bevándorlók befogadása jelentős költséggel jár az államnak, azáltal pedig az adófizetőknek. Tudományos és nemzetközi szervezetek több országra – például az Egyesült Államokra és Nagy-Britanniára – kiszámolták a bevándorlás által generált bevételeket és kiadásokat, és minden esetben arra a következtetésre jutottak, hogy többbe kerül a bevándorlás az őshonosoknak, mint amennyi hasznot hoz (sőt, hasznai egészen elenyésző).¹¹ Rowthorn (2015: 54-63) szerint azonban – Nagy Britannia esetében – a pontos számításokhoz el kell választani egymástól az európai és az Európán kívüli bevándorlókat, hiszen míg az első csoport által termelt többlet magasabb, addig a második esetében a deficit a nagyobb.

Persze, Scalea szerint sokan állították, hogy a bevándorlók befogadásának költségeit az Európai Unió állja – de végső soron annak fedezésére is a tagállamok állampolgárai, adófizetői termelik ki a szükséges pénzt. És Olaszország esetében – az Olasz Állami Számvevőszék 2018-as jelentése szerint – „2016-ban az elsődleges befogadás teljes állami költsége (a magánszemélyek és külföldi szervek hozzájárulásait nem számítva) 1,7 milliárd eurót tett ki; az Európai Unió a maga részéről 46,8 millióval járult hozzá, azaz az olasz állam költségvetéséből fizetett terhek mindössze 2,7 százalékaival” (Scalea 2023: 106-107). Az ezt követő években az uniós hozzájárulás még kisebb arányban fedezte az olasz kiadásokat. Ezért Scalea egyetért azzal, hogy a befogadást jutányosabb áron tudnák állni a menekültek – amennyiben feltételezzük, hogy valóban menekültekről van szó – származás szerinti szomszédos országai, hiszen esetükben gyakran szegény országokról van szó, ahol a felmerülő költségek is alacsonyabbak (Collier 2013: 261). Ezekhez a kiadásokhoz tehát már az uniós országok is nagyobb valószínűséggel tudnának hozzájárulni, sőt, ugyanabból a pénzből, amit Európában egyetlen menekült ellátására költenek, egy fejletlen országban sokkal több személy megsegítését fedezhetnék. Ráadásul, ezek az országok kulturálisan is közelebb állnak a menekültekéhez, tehát kisebb kultúrsokk és nagyobb tolerancia-szolidaritás övezné őket.

¹¹ Ezen hasznokról bővebben lásd: Scalea (2023: 87-8).

⁹ A neomarxista és posztmodern gondolkodók szerint azonban a bevándorlás és a bűnözés között nincs okozati kapcsolat: az adatok pusztán azt mutatják, hogy a Hatalom önkényesen és igazságtalanul határozza meg a bűnöző fogalmát, vagyis bélyegzi meg bűnözőként a bevándorlók marginalizált és gyenge csoportját (Scalea 2023: 94).

¹⁰ Max Frisch svájci író a második világháború után az egyes európai országok által ösztönzött bevándorlásra utalva jegyezte meg: „munkaerőt akartunk, de emberek jöttek” (in Scalea 2023: 89-90).

Következtetések

Az előző két fejezetben nyomon követhettük Scalea érvelésének logikáját, annak főbb pontjait és azokat a forrásokat, melyekből merített „igazá”-nak alá-támasztására. Ekképpen az „elit vagy a neomarxisták kontra populisták” bevándorlási vita központi kérdései – s a rájuk adott populista válasz költség-haszon elemzései – is körvonalazódtak: kiket lehet (részint a törvényi szabályozás keretében, részint a rendelkezésre álló ismeretek alapján) bevándorlóknak és kiket menekülteknek tekinteni?; mekkora részét teszik ki a bevándorlóknak a nők és a gyerekek, és honnan érkeznek a legtöbb ember Olaszországba?; mekkora részét teszik ki a bevándorlók az európai társadalmaknak?; nő-e a bevándorlással egy ország gazdasági teljesítménye és a termelékenység?; van-e szükség a bevándorlókra az európai munkaerőpiacon? fizetik-e majd a bevándorlók az európai őshonosok nyugdíját?; jár-e többletköltségekkel a bevándorlók befogadása, és ezeket fedezi-e az Európai Unió? Valamint megtudhattuk, hogy fogalmi szempontból nevezhető-e a napjainkban tapasztalt tömeges, Európát érintő bevándorlás „invázióknak”. Következtetéseiben a szerző egyetért többek közt Debray-yel (2012: 18), aki szerint a gazdag társadalmi osztály, a haladó értelmiségi elit, mely a Nyugatot a multikulturalizmus irányába tereli, egyfajta jótékonyági projektként tekint a bevándorlókra, épp oly atyáskodással és idealizáltan közelíti meg őket, mint a marxisták korábban a munkásokat (Debray 2012: 18). Egyszerre eszközként és szegény emberekként is látja őket, akik segítik célja megvalósításában – a gazdagsága fenntartásában és a további meggazdagodásban –, és akik ugyanakkor enyhítik a gyarmatosítás és a globalizáció nyomában kelt büntudatát, hiszen befogadásuk bár nagylelkű cselekednek számít, és táplálja, sőt, kielégíti egyenlőség iránti eszméjét, mégiscsak olcsóbb, mint egy vagyon-úraelosztásra épülő adórendszer, ami veszélyeztetné a jólétét és a kiváltságos helyzetét.

Az ilyen politikai filozófiai kitekintéseivel a szerző csorbítja kötetének tudományos (vagy bizonyítékalapú) jellegét, és ellenben erősíti azt a politikai-kulturális polarizációt, melyet például a bevándorlás dilemmáinak két szélsőséges nézetre való redukálása jelent, ahol az őshonos – legyen az befogadópárti vagy -ellenző – épp úgy szemben áll mindig a bevándorlóval, mint ahogyan az internacionalizmus vagy határok nélkülség, a sokszínűség és a szolidaritás néz farkasszemet a nacionalizmussal vagy nemzeti szuverenitással, a homogén társadalom

biztonságával és az önérdek követésével (Scalea 2023: 21-2). Mert ezt a – politikailag vagy politika filozófiailag meghatározott és rendre felmerülő – binaritást kiaknázva vagy továbbgondolva redukálhatta és torzíthatta a fősodratú média végső soron arra a minden mást kizáró két álláspontra a migrációval kapcsolatos társadalmi-politikai-gazdasági vitát, amit a szolidaritás kontra faj- és idegengyűlölet jelent. Az ebből adódó választási kényszer vezethet az olyan dilemmákhoz, mint például, hogy vajon az európai terrorcselekmények okai az egyes, ilyen tragédiát szenvedett európai népekben vagy azon terroristákban keresendők, akik ellen ezen európai népek korábban sérelmet követtek el? Tehát kötelesek vagyunk-e a terroristákat áldozatoknak tekinteni, velük szolidaritást fogadni, ha pedig nem tesszük, akkor fajgyűlölőnek számítunk-e?¹²

Mindenesetre, Scalea úgy látja, hogy a neomarxizmusnak ez az önvizsgálat vagy Nyugat-ellenesség is sajátja, mivel gondolkodói a Nyugatban az igazságtalanság és az egyenlőtlenség forrását, az „imperializmus”, a „rasszizmus” és a „patriarchátus” megtestesítőjét látják. Ezzel szemben ideológiájuk központi eleme, a bevándorláspártiság együtt jár egy igazságosabb és egyenlőbb világ felépítésével, a nyugati (európai) civilizáció lerombolásával, és helyébe egy olyan multikulturális társadalom létrehozásával, melybe a nem európai egyedeket vagy tömegeket importálják, de nem integrálják, hanem elkülönítik az őshonosoktól, s számukat drasztikusan növelve végül kiszorítják az európaiakat a hazájukból. Scalea (2023: 17) leszögezi, hogy ezen modernkori gyarmatosításról alkotott elképzelése azonban „nem egy összeesküvés-elmélet”,¹³ hiszen szerinte a történelmet a korszellem alakítja, mely öltheti egy olyan kulturális forradalom alakját, amelyben az egyes politikai-gazdasági hatalommal bíró személyek, intézmények és az egyes társadalmi rétegek aktívan részt vesznek. Sőt, úgy látja, hogy ezzel szemben, az ellenállás formájaként jött létre a – negatív felhanggal bíró, megbélyegző – „szuverenizmus” és „populizmus” (18. o.). Ez előbbin azt az akaratot érti,

¹² Előfordult, hogy az Európában terrorcselekményt végrehajtók az általuk vélt európai iszlamofóbiára hivatkoztak tettük indokaként. Erről lásd például Suarez (2016), Dearden (2017).

¹³ Peeters hasonlóan látja a neomarxista doktrínát és annak Nyugat-ellenességét, azonban ő is leszögezi, hogy nem összeesküvés-elméletéről van szó, hiszen a történelmet emberek sokasága, mozgalmak alakítják. Erről és az általa vélt nyugati kulturális önpusztításról bővebben lásd: Peeters (2012).

mely a politikát eredeti, rendeltetésének megfelelő helyére akarja visszaterelni azokból a központokból (például nemkormányzati és nemzetközi pénzügyi szervekből, multinacionális vállalatokból), melyek a demokrácia hatókörén kívül esnek. Az utóbbin pedig a népakarat érvényesülését érti, az attól egyre távolabb kerülő elit érdekeivel szemben.¹⁴ Scalea szerint a szuverenisták és a populisták elutasították, hogy idegenekké váljanak saját hazájukban, és hogy elveszítsék afölött az irányítást. Ekképpen demokratikus úton szembeszegültek az elit bevándorlásról alkotott víziójával, hogy megvédjék a munkahelyeiket és a fizetésüket, magukat és szeretteiket fizikailag is az egyre veszélyesebb utcákon és tereken, hogy megőrizték identitásukat¹⁵ az új kultúrákkal szemben, s hogy végső soron Európa önmaga maradjon. Tették ezt nem faj- vagy idegengyűlöletből, hanem mostmár évtizedes tapasztalataik által vezérelve.

Ennek ellenére, Scalea nem zárja ki a migráció lehetőségét, de mérlegeli annak ideális mértékét és minőségi szempontjait (például a kulturális távolságot befogadó és bevándorló közt) az integráció szükségességének fényében. Az asszimilációt jogosan és természetesen elvárhatónak, a multikulturalizmust azonban összegegyeztetetlennek tartja a demokráciával, sőt, úgy véli, hogy ez utóbbi pusztán a tartós szegénységet teremti meg, a nihilizmus felé sodorja a (nyugati) társadalmakat, és megkérdőjelezi bennük azokat az alapvető értékeket, amelyek történelmileg és organikusan alakultak ki (például „a női test integritását, a nők emancipációját, a politika és a vallás szétválasztását, az aposztáziához való jogot” – 156. o.). Ekképpen „Egy több évszázados visszalépésnek vagyunk tanúi ezekben az országokban: visszatérünk a vallásháborúk és a nemzetiségek közötti összecsapások sötét korszakához, egyazon politikai struktúrán belül.” Erre Scalea szerint a Nyugat identitásválsága miatt kerülhetett sor, amiatt, hogy az egyre kevésbé hisz a saját civilizációjában, kultúrájában, s egyre inkább a fogyasztói társadalomra korlátozódik, melynek jellemzője az erkölcstelenség, a vallástalanság és a kulturális relativizmus, melyen könnyen felülkerekedik a bevándorlók erős hite és identitástudata. A haladáspártiak befogadás melletti érvelésének

¹⁴ A populizmusról bővebben lásd „*A népszerűség átka*” című tanulmánykötetet (Heil – Petri szerk. 2023), melyben a szerzők büszkén vállalják a „populista” jelzőt.

¹⁵ A nemzeti identitás kialakulásáról, abban az érzelmi és kognitív hűzőerők szerepéről lásd: Kollai (2023).

ellentmondása itt abban nyilvánul meg, hogy míg a bevándorlók minden kulturális sajátosságát (még azt is, mely a nyugati kulturális vívmányokat, mint például a nők oktatását, sutba vágja) elfogadja és üdvözli, azaz megőrzendőnek tartja, addig a nyugati kultúrát önmaga megtagadására, eltörlésére, a multikulturalizmusban való feloldására kényszeríti.

Scalea baljósnak látja a jelenleg zajló történelmi-népesedési átalakulást, és ezt a hangulatot könyvében mind számadataival, mind érvelésével egyértelműen közvetíti. Ezért a migráció ésszerű támogatása és a bevándorlók megfelelő ellátása (és egyben integrálása) mellett határozott fellépést sürget azon terror ellen, melyet a média hirdetett meg a hazaszerető nyugatiakkal szemben. Hangsúlyozza, hogy a saját identitás és hagyományok tiszteletének semmi köze nincsen a faj- és idegengyűlölethez – ahogyan a bevándorlók esetében sem feltételezi senki ezt –, s hogy a világ népességszámának megnövekedésével nem váratlan a migráció tömegessé válása. Ennek azonban a helyes és jó megoldása a helyben segítés, például az egyes országok gazdasági fejlődésének előmozdításával, és így az ottani születésszám erőforrásokhoz való igazításával. Mert miközben a nemzetközi politikai és média közösség a szegény országok magas népesedési rátáját politikailag korrekten nem bolygatja, addig a nyugati népesedés ideális szintjét alacsonyan húzná meg, egyrészt környezetvédelmi okokból, másrészt pedig azért, hogy így a nyugatiak önfeláldozásból a fejletlen és fejlődő országok szülöttjeit örökre fogadhasssák. Végső következtetése, hogy „Minden nép számára előnyös megoldásokat lehet és kell találni. Beleértve a saját népünket” (177. o.).

Irodalomjegyzék

Almadi Sejla 2023 Tülnépesedési vita: Malthus népesedési törvényének és máig tartó tudományos hatásának áttekintése. In Benczes István – Szunomár Ágnes szerk) *Változó világ: Ünnepi tanulmánykötet Szentes Tamás akadémikus 90. születésnapja alkalmából*. Budapest: Akadémiai Kiadó (2023), 217-235.

Blangiardo, Gian Carlo – Gaiani, Gianandrea – Valditara, Giuseppe 2017 *Immigrazione. La grande farsa umanitaria*. Canterano: Aracne. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.

- Borjas, George Jesùs 1990 *Friends or strangers. The impact of immigrants on the U.S. economy*. New York: Basic Books. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Borjas, George Jesùs 1999 *Heaven's door. Immigration policy and the American economy*. Princeton: Princeton University Press. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Borjas, George Jesùs 2017 The wage impact of the Marielitos: a reappraisal. *The Journal of Work and Policy*, 70(5), 1077–1110. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Borjas, George Jesùs 2018 Lessons from immigration economics. *The Independent Review*, 22(3), 329–340. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Caldwell, Christopher 2010 *Reflections on the revolution in Europe. Immigration, Islam and the West*. London: Penguin, 17. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Chamorro-Premuzic, Tomas 2017 Does diversity actually increase creativity? *Harvard Business Review*, június 28. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Collier, Paul 2013 *Exodus. Immigration and multiculturalism in the 21st Century*. New York: Oxford University Press. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Dearden, Lizzie 2017 Salman Abedi once called RE teacher an 'Islamophobe' for asking his opinion of suicide bombers. *The Independent*, május 26. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Debray Régis 2012 *Elogio delle frontiere*. Add, Torino. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Endrődi-Kovács Viktória – Nagy Sándor Gyula 2022 A kelet-közép-európai kis- és középvállalkozások versenyképességi környezete az Európai Unióban. *Közgazdasági Szemle*, 69(3), 314–338.
- Endrődi-Kovács Viktória – Stukovszky Tamás 2022 The adoption of industry 4.0 and digitalisation of Hungarian SMEs. *Society and Economy*, 44(1), 138–158. <https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/7273/>
- ENSZ (United Nations – Egyesült Nemzetek Szervezete) 2017 *DESA/Population Division, World Population Prospects*. <https://esa.un.org/unpd/wpp/>. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Harvey, Sara 2013 A different perspective. The multiple effects of deep level diversity on group creativity. *Journal of Experimental Social Psychology*, 49(5), 822–832. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Heil Kristóf Mihály – Petri Bernadett szerk. 2023 *A népszerűség átka*. Budapest, Alapjogokért Központ.
- Insee (Institut national de statistics et des études économiques) 2016 *Ethnic-bases statistics*. <https://www.insee.fr/en/information/2388586>
- Kallis, Giorgos 2019 Limits: Why Malthus Was Wrong and Why Environmentalists Should Care. US: Stanford Briefs.
- Kollai István 2023 Nations Beyond Interests. Emotional and Cognitive Motives in the Development of National Identities. *Journal of Nationalism Memory & Language Politics*, 17(1).
- Meadows, Donatella H. – Meadows, Dennis L. – Randers, Jørgen – Behrens III, William W. 1972 *The Limits to Growth*. Potomac Associates – Universe Books.
- Meadows, Donatella H. – Meadows, Dennis L. – Randers, Jørgen 1992 *Beyond the Limits* (Hardcover ed.). Chelsea Green Publishing. ISBN 0-930031-55-5.
- Meadows, Donatella H. – Randers, Jørgen – Meadows, Dennis L. 2004 *Limits To Growth: The 30-Year Update* (Paperback ed.). Chelsea Green Publishing. ISBN 193149858X.
- Muro, Mark – Maxim, Robert – Whiton, Jacob 2019 *Automation and artificial intelligence. How machines are affecting people and places*. Brookings. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.

- National Research Council 1997 *The New Americans. Economic, demographic, and fiscal effects of immigration*. National Academies Press, Washington. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Olasz Statisztikai Hivatal (ISTAT) 2017 *Il futuro demografico del Paese*. április 26. <https://www.istat.it/it/files/2017/04/previsioni-demografiche.pdf>. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Peeters, Marguerite A. 2012 The globalization of the Western cultural revolution. Key concepts, operational mechanisms. En Route Books & Media.
- Putnam, Robert D. 2000 *Bowling alone. America's declining social capital*. New York: Simon & Schuster. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Rowthorn, Robert 2015 *The costs and benefits of large-scale immigration. Exploring the economic and demographic consequences for the UK*. Civitas, 4. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Saiz, Albert 2007 Immigration and housing rents in American cities. *Journal of Urban Economics*, 61(2), 345–371. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Scalea, Daniele 2019 *Immigrazione. Le ragioni dei populisti*. Olaszország: Historica Edizioni.
- Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Scianca, Adriano 2016 *L'identità sacra. Dèi, popoli e luoghi al tempo della Grande Sostituzione*. Milano: Aga. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Sieferle, Robert P. 2017 *Das Migrations-Problem. Über die Unvereinbarkeit von Sozialstaat und Masseneinwanderung*. Waltrop-Berlin: Thomas Hoof. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Simon, Julian L. 1981 *The Ultimate Resource* (Hardcover ed.). Princeton: Princeton University Press. ISBN 069109389X
- Suarez, Elizabeth 2016 Abdul Razak Ali Artan's name added to student group's list of people of color killed by police. *The Lantern*, december 08. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- Taguieff, Pierre-André 2017 L'immigrationnisme, dernière utopie des bien-pensants. *Le Figaro*, október 15. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.
- UK Migration Advisory Committee 2012 *Analysis of the impacts of migration*. In Scalea, Daniele 2023 *Migráció – A populisták igaza*. Budapest: Alapjogokért Központ.